

A MENNYISÉGTAN-TERMÉSZETTUDOMÁNYI HAZAI SZAK-
IRODALOM 1889-BEN.

Összeállította: *Dr. Koch Ferencz.*

A) Mennyiségtan, mennyiségtani természettan és
csillagászat.

a) Mennyiségtan és mennyiségtani természettan.

A magy. tud. akadémia kiadványai. 1. Értekezések a matematikai tudományok köréből, a III. osztály rendeletéből szerkeszti *Szabó József* osztálytitkár. XIV. köt. 1. *Hunyady Jenő*: Az orthogonális substitutio együtthatóinak parameteres értékei. 2. sz. 1—43 lap — és folytatása az értekezésnek 3. sz. 1—14 l. II. Matematikai és természettudományi Értesítő, szerkeszti *König Gyula*. VII. köt. 1888—89. 1. *Fröhlich Izidor*: Zárt elektromos vezetők lengése homogén mágnesi térben. I. A lengések megvizsgálása az önindukció tekintetbe vétele nélkül. II. Az önindukció befolyása a lengésekre. 43—64. l. 2. *Dr. Demeczky Mihály*: A felsőbb fokú kongruenciák elméletéhez. 131—138. l. 3. *Szily Kálmán*: Adalék a pontmozgás tárgyalásához. 140—150. l. 4. *Kürschák József*: A kettős integrálok variálásánál fellépő másodrendű parciális differenciál egyenletekről 296—307. l.

Mathematische u. naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn, redigirt v. *I. Fröhlich*. VI. Band. 1. *Dr. I. Fröhlich*: Zur Integration der Differentialrechnungen der elektrodynamischen Induction. 296—308. l. 2. *Dr. Ludwig Schlesinger*: Zur Theorie der Fuchs'schen Functionen. 337—356. l.

Orvos-természettudományi Értesítő. XIV. évf. II. Természettudományi szak. Kolozsvár (1889). 1. *Dr. Gerevich Emil*: A felfelé menő lánczörtékről. 167—128. l. (Über die aufsteigenden Kettenbrüche. 187—

189. l.) 2. *Dr. Farkas Gyula*: A felületek elméletéhez. I. Az egymásra teríthető felületek problemájáról. 260—265. l.

Természettudományi Közlöny. XXI. köt. 1. *Szily Jenő*: A talajrengések tovaterjedésének sebességéről 386—392. l. 2. *Beke Manó*: Véletlenség, valószínűség, bizonyosság. 423—436. l. 3. *Szily Kálmán*: Apáczai encyclopaediája matematikai és fizikai szempontból. 465—470. lap. 4. *Kondor Gusztáv*: A nap távolsága a földtől. 477—481. l.

Programm-értekezések az 1888—89-ik évi gymnasiumi és reáliskolai értesítőkből. 1. *Feichtinger Győző*: A kúp és sík metszésének tengelyei. Budapest. IV. ker. közs. reálisk. 3—11. l. 2. *Kosztolányi Arpád*: A perczent-számítás tanításának módszere. Szabadka közs. főgymnasium. 3—26. l. 3. *Kühlbrandt Ernő*: Das geometrische Zeichnen im Lehrplane unserer Gymnasien. Brassó ág. ev. főgymnasium és alreáliskola. 5—27. l. 4. *Miklóssy Sándor*: Másodrendű felületek és tulajdonságaik. Debreczen. kath. főgymnasium. 7—53. l.

Erdészeti lapok. Az országos erdészeti egyesület közlönye, szerkeszti *Bedő Albert*. 1889. XXVIII. évf. 1. *Hermann Emil*: A víznyomás eloszlása a gerebek orsó-padjaira. 146—151. l. 2. *Schultz János*: Optikai távolságmérés Reichenbach módja szerint. 157—174. l. 3. *Péchy Dezső*: A fenyők kőbözéséről. 234—240. l.

Őnállóan. *Dr. Gerevich Emil*: A felfelé menő lánczörtek analízise. Irta: —. Besztercebánya 1889. 136. l.

b) Csillagászat.

A m. tud. akadémia kiadványai. I. Értekezések a természettudományok köréből, a III. osztály rendeletéből szerkeszti *Szabó József*: XIX. köt. 1. *Kövesligethi Radó*: A kis-kartali csillagvizsgálóról. 2 szám. 1—24. l.

Mathematische u. naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn, redigirt von *I. Fröhlich*. VI. Band. 1. *Eugen v. Gothard*: Mittheilungen aus dem astrophysikalischen Observatorium zu Herény. I. Studien auf dem Gebiete der Stellarphotographie. II. Bericht über das Jahr 1887. 369—375. l. 2. *Eugen v. Gothard*: Die Photographie des elektrischen Funkens. 423—431. l.

Természettudományi Közlöny. XXI. kötet. 1. *Weinek László*: A holdleírás története. 108—116. l. és 143—151. l. 2. *Dr. Kövesligethi*

Radó: A kis-kartali csillagvizsgáló toronyról. 487—498. I. 3. *Weinek László*: Ujabb rajzok a holdkraterekről és tájakról. 297—312. I. — 4. *Dr. Kövesligethy Radó*: A napórákról. 374—380. I. 5. *Dr. Kövesligethy Radó*: A csillagászati távcsövek nagyításáról és a nagy lencséről. 558—560. I. 6. *A csillagos ég*. (Új rovat a Természettudományi közlönyben.) A csillagos ég januárius 1-én este 7 órakor Budapesten. (Képpel). 624—616. I.

B) Természettan és légtünnett.

a) Természettan.

A m. tud. akadémia kiadványai. I. Matematikai és természettudományi Értesítő, szerkeszti *König Gyula*. VII. köt. 1888—89. I. *Korda Dezső*: A fény elektromos hatása a seleniumra. 151—158. I.

Mathematische u. naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn, redigirt von *I. Fröhlich* VI. Band. 1. *Dr. Géza Antal*: Electro-Aëro-Urethroskop. 10—13. I. 2. *August Heller*: Die bewegenden Ideen in der physikalischen Forschung des XIX. Jahrhunderts. 200—210. I. 3. *Dr. Koloman v. Szily*: Ungarische Naturforscher vor hundert Jahren. 211—223. I. 4. *Géza Bartoniék*: Modificationen an akustischen Manometern. 401—405. I. 5. *Gedeon Parragh*: Physikalische Apparate. 1. Das Spiegel-Magnetometer. (2. Das Electro-Thermometer. 3. Das Spiegel-Manometer.) 4. Schul-Variations-Apparat mit Vergrößerung. 405—410 I. 6. *Gedeon Parragh*: Die Nachbildung der säcular Perturbationen durch Experimente. 410—415 I. 7. *Gedeon Parragh*: Ein elektrolytisches Chronométer. 415—418 I.

Természettudományi Közölyny. XXI. köt. 1. *Spányik József*: Az elektromos csengetyük berendezése lakásunkban. 268—274 I. 2. *Bartoniék Géza*: Az elektromosság és a fény jelenségeinek rokonsága. 353—370 I. 3. *Ráth Arnold L.*: A galvanoplastika feltalálása 535—540 I. 4. *Korda Dezső*: A fonográf. 586—593 I.

— *Pótfüzetek a Természettudományi Közölynyhöz*. XXI. kötethez. 1. *Riegler Sándor*: A lövedéktől a levegőben előidézett tűnemények lefotografálása. 29—32 I. 2. *Dr. Molnár Nándor*: A kinntartás időhosszának meghatározása a pillanatnyi fotografiában. 93—94 I. 3. *Székely Károly*: 1. Elektrosztatikai kísérletek. 2. A higany eső. 94—96 I. 4. *Dr. Klupathy Jenő*: A léghajózásról. 145—166 I.

Orvos-természettudományi Értesítő. XIV. évf. II. Természettudományi szak. Kolozsvár. 1889. I. *Dr. Abt Antal:* Egy Jamin-féle aczélmagnes és egy természetes mágneskő bemutatása és önjelüknek összehasonlítása más mágnesekkel. 1 táblával. 1—10 l. (Über einen Jamin'schen Blättermagnet und einen Magneteisenstein 87—93.) 2. *Dr. Abt Antal:* a) Egy regisztráló hőmérő bemutatása (Richard testvérektől Párisban.) b) Ezzel kapcsolatban a hőmérséklet változása Kolozsvárt. 1889-ben április 1-jétől szeptember 30-ig. 1 tábla 255—259 l. (Vergleichung der Angaben eines Richard'schen Thermographes mit den Angaben eines Minimum- und Maximum-Thermometers. 298—301 l.).

Programm-értekezések az 1888—89-ik évi gymnasiumi és reáliskolai értesítőkből. 1. *Biatsy Demjén:* A látás. Sopron kath. főgymnasium. 1—25 l. 2. *Gaith Rudolf:* A szinképelemzés köréből. Temesvár kath. főgymnasium. 3—28 l.

b) Légtünettan.

A m. tud. akadémia kiadványai. I. Értekezések a természettudományok köréből, a III-ik osztály rendeletéből szerkeszti *Szabó József.* XIX. köt. 1. *Hegyfoky Kabos:* A zivatarokról. Bevezetés. I. A zivataros napok. II. A zivatarok lefolyása. III. A zivatarok keletkezése. 5. szám. 1—71 l. II. Matematikai és természettudományi Értesítő, szerkeszti *König Gyula.* VII. kötet. 1888—89. 1. *Fényi Gyula:* Anemometer észlelések a Haynald-observatoriumon Kalocsán 1881—1888. 308—312 l.

Mathematische u. naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn, redigirt von *I. Fröhlich.* VI. Band. 1. *Ignaz Kurländer:* Der heurige Winter. 396—400 l.

Természettudományi közlöny. XXI. köt. 1. *Ráth Arnold:* Az eső keletkezéséről. 318—327 l. 2. *Hegyfoky Kabos:* Budapest évi hófoka. 327—333 l. 3. Meteorologiai és földmágnességi följegyzések a magyar királyi központi intézetben Budapesten az 1889-ik év minden hónapjáról, minden egyes füzet utolsó lapján.

Orvos-természettudományi Értesítő. II. Természettudományi szak. XIV. évf. 1. *Dr. Abt Antal:* Légnomás-apály Kolozsvárt 1889. február 10-én d. e. 3 órakor. 82 l. 2. *Dr. Abt Antal:* A hőmérséklet változása Kolozsvárt 1889-ben április 1-jétől szept. 30-ig. 255—259 l.

Programm-értekezések az 1888—89-ik évi gymnasiumi és reáliskolai értesítőkből. 1. *Alexi A.:* Importanta scientei meteorologicae.

Naszód, gör. kath. főgymnasium 1—95 l. 2. *Bolyár Mihály*: A légkör villamos tűneményei. Veszprém, kath. főgymnasium. 3—40 l. 3. *Ritli Vendel*: Állandó-e a nap melege? s ha igen, miért és meddig? Kalo-
csa, kath. főgymnasium. 1—34 l.

C) Vegytan.

a) Elméleti vegytan

A m. tud. akadémia kiadványai. I. Matematikai és természettudományi Értesítő, szerkeszi *König Gyula* VII. köt. 1888/89. 1. Dr. *Udránszky László*: A glicerin képződéséről a szeszes erjedésnél. 196—206. l. 2. *Than Károly*: Közlemények a m. k. tud. egyetem chemiai intézetéből. I. *Schwicker Alfréd*: Adatok a sulfitok és thiosulfátok konstitúciójához. II. *Winkler Lajos*: Az oxigén-gáz oldhatósága vízben. 313—330 l. 3. Dr. *Hinsberg Oszkár* és Dr. *Udránszky László*: Néhány benzoyl-vegyületről. 334—340 l. 4. Dr. *Asbóth Sándor*: Az amylalkoholok pyridin tartalmáról. 345—348 l.

Mathematische und naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn redigirt v. I. *Fröhlich*, VI. Band. 1. *Alois Schuller*: Über die gelbe, leicht flüchtige Modification des Arsens. 94—100 l. 2. Dr. *Wilhelm Hankó*: Über das Rotwerden der Carbonsäure. 105—117 l. 3. *Sigmund Neumann*: Eudiometrische Untersuchungen mit Sauerstoff-Ammoniak Gemischen. 136—152. l. 4. *Alfréd Schwicker*: Beiträge zur Konstitution der Sulfide und Thiosulfate. 150—153 l. 5. Dr. *Géza Fauser*: Bestimmung des in Wasser gelösten Schwefelwasserstoffs. 154—160. l. 6. Dr. *Karl v. Than*: Die Einheit des Molecularvolumens der Gase 161—173 l. 7. Dr. *Ladislav v. Udránszky*: Über Furfurol-reactionen 174—175 l. 8. *Ludwig Winkler*: Die Bestimmung des im Wasser gelösten Sauerstoffes 176—189 l. 9. *Sigmund Neumann*: Eine neue Laboratoriums-Zange 376—377 l. 10. *Sigmund Neumann*: Zur eudiometrischen Wasserdampf-Bestimmung 377—381 l. 11. Dr. *Ludwig Illosvay*: Chemische Mitteilungen. I. Synthese und Dissociationen des Chlorwasserstoffgases. II. Die volumetrische Zersetzung des Chlorwasserstoffgases durch Natriumamalgam. III. Annähernde Bestimmung des Volums von Sauerstoff in der Luft. 418—422 l.

Természettudományi Közlöny. XXI. köt. 1. *Lengyel Béla*: Az anyag megmaradása. 46—53 l.

Pótfüzetek a Természettudományi Közlönyhöz 1889. 1. *K. Karloeszky Geyza*: Nehány újabban kristályosított vegyületről. 40—43 l. 2. *Nuricsán József*: Előadási kísérletek 43—45 l. 3. *Neumann Zsigmond*: A nitrátok és nitritek képződéséről a víz párolgása közben. 67—78 l. 4. *Ilosvay Lajos*: Az égés melléktermékeiről. 119—137 és 167—181 l. 5. *Kovács Béla*: Egyszerű előadási kísérletek 140—144 l.

Vegyteni Lapok. Szerkeszti és kiadja: *Fabinyi Rudolf*: VI. köt. (1889) Kolozsvár. 1. *Frank-Kiss István*: A fény vegyi hatása. 137—151 l. 2. *Nyiredy Géza*: Az olvadáspont depressiójáról 151—169 l. 3. Dr. *Koch Ferencz*: α -Diazopropionsavaether $\text{CH}_3\text{—CN}_2\text{—CO}_2\text{C}_2\text{H}_5$. 169—173 l. 4. *Erdélyi Izidor*: Adatok a Carbonatok constitutiójához. (Tudori értekezés. Budapest, 1889. Légrády-testv.) VII. köt. (II. foly. I. köt.) 9—21 l.

Orvos-természettudományi Értesítő XIV. évf. II. Természettudományi szak. Kolozsvár (1889). 1. Dr. *Koch Ferencz*: A diazoborostyánkősav-, diazosuccinaminsav-, α -diazopropionsav és ezek derivatumaíró. 11—38 l. (Ueber Diazobornsteinsäure, Diazosuccinaminsäure, α -Diazopropionsäure und ihre Derivate 94 l.

b) Elemző vegytan.

A m. tud. akadémia kiadványai. I. Mathematicai és természettudományi Értesítő. Szerkeszti *König Gyula* VII. köt. 1888/89. 1. *Than Károly*: A volumetricus normál oldatok készítéséről (második értekezés) 120—130 l. 2. *Loczka József*: Hazai bronzkori tárgyak vegyelemzése. 275—291 l. 3. Dr. *Hankó Vilmos*: A kérii kénés ásványvizek és a kolozsi nagy sóstó vizének chemiai elemzése. 354—358 l.

Mathematische und naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn, redigirt von I. *Jröhlich*. VI. Band. 1. Dr. *Wilhelm Hankó*: Ueber einige neue Apparate zur Mineralwasser-Analyse 1—9 l. 2. Dr. *Anton Steiner*: Mineralwasser-Analysen. I. Analyse des Szent-Andráser Mineralwassers. II. Analyse der Horka-Szent-Andráser „Stephanie“-Quelle. III. Analyse der Lublauer „Marie“-Quelle in Bad Lublau 83—93 l. 3. *Alois Schuller*: Zur chemischer Zusammensetzung des Senarmontit und Valentinit. 101—102 l. 4. Dr. *Wilhelm Hankó*: Die Mineralwasser des Comitatus Kolozs. I. Erdiges Wasser. II. Kalte salzige Quellen. III. Alkalisches glaubersalz-haltiges Wasser. IV. Bitter-Quellen. 109—121 l. 5. Dr.

Karl v. Thun: Ueber die Bereitung der volumetrischen Normallösungen 127—135 l. 6. Dr. *Wilhelm Hankó*: Chemische Analyse des nagyáger Sylvanit und Nagyagit. 190—199 l. 7. *Demetrius Petrovics*: Die Sümpfe in der Bácska. 385—396 l.

Vegyteni Lapok. Szerkesztik és kiadják: *Lengyel Béla* és *Fabinyi Rudolf*. VII. köt. 1889. (II. folyam I. köt.) 1. *Fabinyi Rudolf*: A bácstoroki mészkő. 1—9 l. 2. Dr. *Hankó Vilmos*: A kérői gyógyfürdő. 22—24 l. 3. *Fabinyi Rudolf*: A vizaknai sósforrások. 25—32 l.

Orvos-természettudományi Értesítő. XIV. évf. II. Természettudományi szak. Kolozsvár (1890.) 1. *Fabinyi Rudolf*: A bácstoroki mészkő. 97—106 l. (Chemische Analyse des Grobkalkes der baceser Schlucht bei Klausenburg 173—174 l.)

Földtani Közlöny. 1889. XIX. kötet. 1. *Lengyel Béla*: A czigelkai, lippiki és lublóí ásványvizek vegyi alkotásáról. 173—175 l. (Chemische Zusammensetzung der Mineralwässer von Czigelka, Lippig und Lubló. 221—223 l.) 2. *Thán Károly*: A felső-alapi ásványvíz chemiai elemzése. 175—176 l. (Chemische Analyse des felső-alaper Mineralwassers. 223—224 l.) 3. Dr. *Hankó Vilmos*: A csonthegyi hideg sósforrások chemiai elemzése. 279 l. (Chemische Analyse der kalten Salzquelle von Csonthegy; Chemische Analyse des kalten sauren Mineralwassers von Bodok. 308 l.) 4. *Solyosi Lajos*: A szejkai borvíz chemiai elemzése. 279—280 l.) 5. *Lengyel Béla*: Ásványvíz elemzések. 280—282 l. (Analysen von Mineralwässern. 308—309 l.) 6. *Scherfel W. Aurél*: A szepes-tófalvi „Badányi“ forrás vizének vegyelemzése. 282 l. 7. Dr. *Molnár Nándor*: A szántói savanyuvíznek új vegyelemzése. 282—283 l. 8. *Wartha Vincze*: A csáczai porhullásról. 428—432 l. (Ueber den Staubfall bei Csácza. 464—469 l.)

A magyar kir. földtani intézet évi jelentése 1887-ről. (Melléklet a Földtani Közlöny XIX. kötetéhez.) 1. *Kalcsinszky Sándor*: Közlemények a m. kir. földtani intézet chemiai laboratoriumából I táblával. I. Adatok a laboratorium történetéhez. II. Chemiai elemzések. 1. Munkácsi barnaszén. 2. Ó-nádasi mészkő. 3. Varasdi mészkő. 4. Bácstoroki mészkő. 5. Magnezites kőzet. 6. Váczhartyáni homok. 7. Philipsit. 8. Pharmakosiderit Ujbányáról. 9. Biharit-féle ásvány. III. Laboratoriumi berendezések, készülékek és egyéb közlések. 127—147 l.

Programm-értekezések az 1888—89-ik évi gymnasiumi és reál-

iskolai értesítőkből. 1. *Vadas J.*: A tej. Kassa, áll. főreáliskola. 3—23 l. 2. *Vallner Ignác*: Soprony sz. kir. város kútvezeinek összetétele. Sopron, áll. főreáliskola. 1—5 l.

Önállóan. 1. *Kosutány Tamás*: Magyarország dohányjai. A m. kir. természettudományi társulat megbízásából írta. Budapest. Kiadja a m. kir. természettudományi társulat. Ára 1 frt 80 kr. Bolti ára 2 frt. (A német kivonat 60 kr.) 2. *Ulbricht*: Adatok a must- és borelemzés módszereihez. A m. kir. term.-tud. társulat megbízásából írta. Ára 1 frt.

c) Alkalmazott vegytan.

A m. tud. akadémia kiadványai. 1. *Mathematikai és természettudományi Értesítő*, szerkeszti *König Gyula*. VII. köt. 1888—89. 1. Dr. *Udránszky László*: A furfurool reakcióiról. (Második közlemény.) I. A közönséges amylalkohol elgyantásodásáról. II. A szeszes folyadékokban foglalt Kozmaolaj kimutatásáról. 28—41 l. 2. *Balló Mátyás*: A Phytochemia egy új feladatáról. 159—169 l. 3. *Neumann Zsigmond*: Módszer a chinin meghatározására chinintannátban. 170—175 l. 4. Dr. *Asbóth Sándor*: A disznósir hamisításának felismerése. 349—353 lap.

Mathematische und naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn, redigirt von *I. Fröhlich*. VI. Band. 1. Dr. *Alex. v. Asbóth*: Enthalten die Getreide-arten Zucker? 78—82 l. 2. Dr. *Leo Liebermann*: Embryologische Untersuchungen. I. Ueber einige weniger bekannte Bestandteile des Hühnereies. Ueber das Fett der Hühnereier. Ueber Nuclein. II. Stoffwechsel des bebrüteten Eies bis zur völligen Entwicklung des Hühnchens. III. Ueber den Gehalt der Hühnerembryonen an Wasser, organischer Substanz und Asche bei fortschreitender Entwicklung. Quantitative Bestimmung der Hauptbestandteile des Embryonaleibes (von Huhn) bei fortschreitender Entwicklung. Ueber leimgebende Gewebe und Mucin im Hühnerembryo. Hämoglobingehalt der Embryonen. Zusammensetzung der embryonalen Federn, verglichen mit jenen erwachsener Tiere. Zusammensetzung der embryonalen Knochen verglichen mit denjenigen freilebender junger Hühnchen. Speziell auf die chemie des Embryo bezüglichen Corollarium. 224—295 l.

Természettudományi Közlöny XXI. köt. 1. *Edvi Illés Aladár*: A vas az ó- és középkorban. 241—258 l. 2. *Edvi Illés Aladár*: Az alu-

minium jelene és jövője. 470—477 l. 3. *Wartha Vincze*: A vörösrézről és a legfontosabb ötvözeteiről. 577—585 l.

Pótfüzetek a Természettudományi Közlönyhöz. XXI. kötethez. 1. *Paclíček Sándor*: Az élelmiszerek hamisításának megállapításáról. 79—88 lap.

D) Ásvány-, föld-, kőzet- és őslénytan.

a) Ásványtan.

A m. tud. akademia kiadványai. I. Mathematische und naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn, redigirt von *I. Fröhlich*. VI. Band. 1. *Karl Zimányi*: Krystallographische Untersuchungen des Baryts und Cölestins vom Dobogó-Berge. 122—128 l.

Természettudományi Közlöny. XXI. köt. 1. Dr. *Szabó József*: Uj opál-lelet Vörösvágáson. 166. l.

Pótfüzetek a Természettudományi Közlönyhöz. XXI. kötethez. 1. *Schmidt Sándor*: A Vezuv ásványairól. 21—28 l. 2. S. S.: A kvarcztrachit málladéka a nagyági ércztelésekben. 38—40 l.

Orvos-természettudományi Értesítő. XIV. évf. II. Természettudományi szak. Kolozsvár. (1889.) 1. Dr. *Benkő Gábor*: Mineralogiai közlemények az erdélyi Érczhegységéből. 163—166 l. (Mineralogische Mittheilungen aus dem siebenbürgischen Erzgebirge. 183—186 l.)

Földtani Közlöny, 1889. XIX. köt. 1. Dr. *Herbich Ferencz*: Egy új érczelőfordulásról a Gyálu-Bradulujon, Szt.-Lászlótól Ny.-ra. 181—182 l. (Ueber ein neues Erzvorkommen am Gyálu-Braduluj, westlich von Szt.-László. 229—230 l.) 2. Dr. *Benkő Gábor*: Ásványtani közlemények Erdélyből. 122—183 l. (Mineralogische Mittheilungen aus Siebenbürgen. 230—231 l.) 3. *Krenner József*: Az Akanthit és a természetes ezüst-kéneg. 183—185 l. (Der Akanthit und das natürliche Schwefel Silber 231—232.) *Franzenau Ágoston*: Vizsgálatok a seissi havas Datolith szögértékének állandóságáról. 185—187 l. (Untersuchungen über die Beständigkeith der Winkelwerthe des Datoliths von der Seisser Alpe. 233 l.) 5. Dr. *Schafarzik Ferencz*: Kősókristályok Vizaknáról. 265 l. (Steinsalzkrystalle von Vizakna. 303 l.) 5. *Schmidt Sándor*: Mineralogiai közlemények. 276—277 l. (Mineralogische Mittheilungen 306—307 l.) 7. Dr. *Szabó József*: A budapesti egyetem ásványtani intézetének százados története és jelen állapota. 424—428 l. (Die hundertjährige Ge-

schichte und der gegenwärtige Zustand des mineralogischen Institutes der Universität zu Budapest. 460—464 l.)

Önállóan. Dr. *Koch Antal*: Vezérfonal az ásványtan egyetemi előadásához. Kolozsvárt, 1889. 240 l. Ára 3 frt.

b) Földtan.

A m. tud. akademia kiadványai. I. Értekezések a természettudományok köréből, a III. osztály megbízásából szerkeszti *Szabó József*. XIX. köt. 1. *Inkey Béla*: Az erdélyi havasok az Oltzostól a vaskapuig. 1. szám. 1—32 l.

Földtani Közlöny. Kiadja a magyarhoni földtani társulat. 1889. XIX. kötet. 1. Dr. *Koch Antal*: Az 1886. évi erdélyi földrengésekről. 5—11 l. (Berichte über die siebenbürgischen Erdbeben im Jahre 1886. 74—82 l.) 2. Dr. *Kispatić Mihály*: Az 1884., 1885. és 1886-ik évi horvát-szlavon-dalmátországi, valamint a bosnyák-hercegovinai földrengésekről. 12—29 l. (Bericht über die kroatisch-slavonisch-dalmatinischen, sowie über die bosnisch-hercegovinischen Erdbeben in den Jahren 1884., 1885. und 1886. 82—101 l.) 3. Dr. *Schafarzik Ferencz*: Az 1885. és 1886. évi magyarországi földrengésekről, egy táblával és egy a szöveg közé nyomtatott vázlattal. 29—52 l. (Bericht über die ungarischen Erdbeben in den Jahren 1885. und 1886. 101—126 l.) 4. Dr. *Szabó József*: Jelentés az 1888. szeptember havában Londonban tartott nemzetközi geológiai kongressusról. 129—142 l. 5. *Halaváts Gyula*: Adat Hontmegye földtani viszonyainak ismeretéhez. 142—144 l. (Beitrag zur Kenntniss der geologischen Verhältnisse des Comitatus Hont. 207—209 l.) 6. Dr. *Staub Móricz*: Megváltoztatták-e a föld sarkai helyzetüket vagy nem? 145—154 l. 7. *Téglás Gábor*: Római márványbánya a Bistra-völgyben, Bukova hunyadmegyei falu határán. 154—160 l. (Römischer Marmorbruch im Bisztrathale. 209—212 l.) 8. Dr. *Primics György*: A vádvölgyi Gyálu-Urszuluj aranybányaterület geológiai és bányageológiai viszonyai. 180—182 l. (Die geologischen und montangeologischen Verhältnisse des Goldgruben terrains Gyálu-Urszuluj bei Vadvölgy. 227—229 l.) 9. Dr. *Szádeczky Gyula*: A tokaj-eperjesi hegység Pusztafalu körül levő centrális részének petrographiai és geológiai viszonyairól. Egy térképpel. 244—258 l. és 320—330 l. (Petrographische und geologische Verhältnisse des centralen Theiles der tokaj-eperjeser Gebirgskette in der Umgebung von Pusztafalu. 289—298 l. és 372—

383 l.) 10. *Inkey Béla*: Román földtani kutatások Magyarország határszélén. 313—319 l. (Sur le progress des recherches géologiques en Roumenie. 365—372 l.) 11. Ifj. *Jonkó János*: Egyptom geológiájához. 336—344 l. (Zur Geologie Egyptens. 383—389 l.)

A magyar kir. földtani intézet évi jelentése 1888-ról. (Melléklet a Földtani Közlöny XIX. kötetéhez.) 1. *Böckh János*: Igazgatói jelentés. 5—29 l. 2. *Lóczy Lajos*: A Maros és a Fehér-Körös közötti krétaterület Aradmegyében. 30—39 l. 3. Dr. *Pethő Gyula*: Kiegészítő felvételek a Fehér-Körös völgyének jobb- és balparti részén. 40—52 l. 4. Dr. *Szontagh Tamás*: Geologiai tanulmányok Nagy-Károly és Ér-Endréd-Margitta és Szalárd környékén. 53—61 l. 5. Dr. *Posevitz Tivadar*: A Fekete-Tisza területe. 62—74 l. 6. *T. Roth Lajos*: A Krassószörényi hegység Ny.-i széle Illadia, Csiklova és Oravicza környékén. 75—94 l. 7. *Halaváts Gyula*: Jelentés az 1888. évben Dognácska és Vaskó környékén eszközölt részletes földtani felvételtől. 95—103 l. 8. Dr. *Schafarik Ferencz*: Geologiai jegyzetek a krassó-szörényi hegység mehádiai vonulatáról. 104—112 l. 9. *Gesell Sándor*: A körmöczi ércbányaterület bányageologiai felvétele. 113—126 l.

A magyar kir. földtani intézet évkönyve. 1. Dr. *Kispatió M.*: A Fruska-Góra hegység (szerémség) szerpentinjei és szerpentin-féle kőzetéről. VIII. köt. 7 füz. 189—200 l. 2. *Halaváts Gyula*: A hód-mezővásárhelyi két ártézi kút. 2. tábla. VIII. köt. 8 füz. 205—222 l.

Orvos-természettudományi Értesítő. XIV. érf. II. Természettudományi szak. Kolozsvár. 1. Dr. *Koch Antal*: Franciaország legújabb átnézetes földtani térképe. 282—284 l.

A magyarországi kárpátegyesület évkönyve. Igló. 1889. XVI. évfolyam. 1. *Dénes Ferencz*: Barangolások a lipthói s gácsországi Tátrában. 92—112 l.

Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften in Hermanstadt. XXXIX. Jahrgang. 1. *E. A. Bielz*: Die in Siebenbürgen vorkommenden Mineralien und Gesteine nach den neuesten Untersuchungen revidirt und zusammengestellt (Alphabetischer Register hiezu.) 1—78. l.

Önállóan. *Lóczy Lajos*: A geologiai megfigyelések leírása és eredményei. Különlenyomat a „Gróf Széchenyi Béla keletázsiai útjának tudományos eredményei“ czimű munkájából. I. kötet, III. szakasz. Budapest, Franklin-társulat nyomdája. 1—437 l. Dr. *Koch Antal*: Bánffy-

Hunyad vidéke. 18 zóna. XXVIII. rovat. (1: 75,000) jelű lap. Magyarázatok a magyar korona országainak részletes Földtani térképéhez. Kiadja a magyar kir. földtani intézet. 1889. 1—36 l. (Ugyanez németül 1—41 l.) és Dr. *Koch Antal*: Alparét vidéke, a 17 zóna, XXIX. rov. jelű lap. (1: 75,000) magyarázata. Ugyanott. 1—12 l.

c) Közettan.

Földtani Közlöny 1889. XIX. kötet. 1. *Szádeczky Gyula*: A magyarországi obsidiánok, különös tekintettel geológiai viszonyaikra. 167—171 l. 2. Dr. *Szádeczky Gyula*: Rhyolith nyomok Svédországban. 395—406 l. (Rhyolithspuren in Schweden. 437—447. l.) 3. Dr. *Schafarzik Ferencz*: Trachytjaink néhány ritkább zárványairól. 406—411 l. (Über einige seltener Gesteinseinschlüsse in ungarischen Trachyten. 447—452 l.) 4. *Hegedüs Pál*: Az István-telér és mellék-ereceiről. 411—415 l. (Der Stefans-Gang und seine Nebenklüfte. 453—457 l.)

Orvos-természettudományi Értesítő, XIV. évf. II. Természettudományi szak. Kolozsvár (1889.) 1. Dr. *Koch Antal*: A Kolozsvár vidéki durvamész-rétegek, különös tekintettel azok ipari értékére. 129—139 l. (Die Grobkalkschichten der Umgebung Klausenburg's, mit besonderer Rücksicht auf deren technischen Werth. 173 l. 2. Dr. *Koch Antal*: A gr. Mikó-szobor talapzatának köve 166—169 l. (Über den Sockelstein des Gr. Emer. Mikó-Monumentes. 181—182 l.)

d) Őslénytan.

A m. tud. akadémia kiadványai. I. Matematikai és természettudományi Értesítő; szerkeszti *Kőnig Gyula*. VII. köt. 1888—89. 1. *Franzenau Agoston*: A budaörsi út mellett feltárt márga foraminifera faunájáról. 2 tábla. 241—274 l.

Földtani Közlöny 1889. XIX. kötet. 1. *Téglás Gábor*: Egy új csontbarlang a hunyadmegyei Petrosz falu határán s a déli Kárpátok szegélyzetében. 162—163. l. 2. *Počta Fülöp*: Néhány spongia a pécsi vagy — Mecsek hegység dogger-rétegeiből 171—172 és 217 l. 3. Dr. *Koch Antal*: Erdély felső tertiär üledékeinek echinidjei 176—179 l. (Die Echiniden der ober-tertiären Ablagerungen Siebenbürgens 224—227 l.) 4. Dr. *Téglás Gábor*: Jelentés a múlt nyáron őstörténelmi és bányászati érdekből tett útazásomnak őslénytani eredményeiről. 287 l. 5. Dr. *Staub Móríc*: Sabal-Major ung. s. p. A Maros völgyéből, 258—264 l.

(Sabal-Major ung. s. p. aus-dem Marosthale 299—302 l. 6. *Nemes D Felix*: Újabb adatok a bujturi mediterrán-rétegek faunájának ismeretéhez 272—274 l. Paleontologiai tanulmányok Erdély tertiarjáról. 275—276 l. (Paleontologische Studien über das siebenbürgische Tertiar. 304 l. Neuere Beiträge zur Kenntniss der Faune der mediterranen Schichten von Bujtur 305 l.) 7. Dr. *J. Pantocsek*: Beiträge zur Kenntniss der fossilen Bacillarien Ungarns I. Theil: Marine-Bacillarien 344—364 l.; 390—392 l. 8. Dr. *Staub Móricz*: Kisebb phytopaläontologiai közlemények. 415—419 l. (Kleinere phytopaläontologische Mittheilungen. 457—460 l.)

A magyar kir. földtani intézet jelentése 1888-ról. (Melléklet a Földtani Közlöny XIX. kötetéhez.) 1. Dr. *Staub Móricz*: A m. kir. földt. intézet fitopaleontologiai gyűjteményeinek szaporodása az 1887 és 1888 évek folyamában. (Harmadik jelentés.) 148—160 l.

Természettudományi Közlöny XXI. kötet. 1. *B. M.*: Az őstörténelmi kutatások eredete, fejlődése és célja. 21—30 l.

Pótfüzetek a Természettudományi Közlönyhez. XXI. kötet. 1. Dr. *Staub Móricz*: Magyarország kövesült fatörzsei. 182—191 l.

Orvos-természettudományi Értesítő XIV. évf. II. Természettudományi szak, Kolozsvár, (1889.) 1. Dr. *Koch Antal*: Új paleontologiai adatok Erdély ifjabb harmadkori képződményeiből. 140—152 l. (Neue palaeontologische Daten aus den jüngeren Tertiärbildungen Siebenbürgens 176—181 l.) 2. Dr. *Primics György*: A kőkori emberre vonatkozó új adatok Kolozsvár környékéről. 169—171 l. 3. Dr. *Koch Antal*: A Kómál diluvialis kavicsában legújabbán talált ősemlős maradványok 281—282 l. (Die in diluvialen Schotter des Kómál neustens gefundenen Säugetirreste 304 l.)

A magyarországi Kárpát-egyesület évkönyve. Igló 1889. XVI. évf. 1. *Mihálik József*: Liptómege őskori telepei. 23—50 l.

Önállóan. Dr. *J. Pantocsek*: Beiträge zur Kenntniss der fossilen Bacillarien Ungarns. II. Theil.

E) Növénytan.

A m. tud. akadémia kiadványai. I. Értekezések a természettudományok köréből, a III. osztály rendeletéből szerkeszti: *Szabó József* osztály-titkár, XIX. köt. 1. *Klein Gyula*: A modern növénytan törekvései. 4. sz. 1—31 l.

Mathematische und naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn, redigirt von I. Fröhlich. VI. Band. 1. Dr. Alexander Mágócsy-Dietz: Ueber die chemotaktischen locomotorischen Bewegungen der Pflanzen. 382—385 l.

Természettudományi Közlöny XXI. kötet. 1. Cserháti Sándor: Talaj-javító növények, 3—14 l. 2. Péter Béla: Szövetkezés a növények között. 120—121 l. 3. Fáy Béla: Tapasztalatok a növényhonosítás terén 154—159 l. 4. Dr. Mágócsy Dietz, Sándor: A mezőrendőrségi törvényjavaslat. 211—216 l. 5. Ifj. Schilberszky Károly: A hévvízi fündérrózsa budai termőhelye. 370—374 l. 6. Ifj. Jankó János: A bambusz. 489—496 l. 7. Dr. Borbás Vincze: A nép botanikai legendájából. 504—505 l.

Pótfüzetek a Természettudományi Közönyhez. XXI. kötethez. 1. Dr. Borbás Vincze: A növények fiziognómiai vonásai és a növények ősz hazája. 91—92 l. 2. Dr. Borbás Vincze: A szerb tövis. (*Xanthium spinosum* L.) tövisének morfológiai értéke. 90—92 l.

Természetrajzi füzetek. Kiadja a magyar nemzeti Múzeum. 1888 és 1889. XII. köt. 1. Richter Aladár: Gömörmegye rosaceái és még néhány adat Szepes- és Abauj-Tornamegyék rózsza-féléinek ismeretéhez. 1 tábl. 1—12 l. 2. Dr. Traxler László: A Magyarhonban eddig tapasztalt édesvízi szivacsok (spongillidae) rendszeres jegyzéke 13—15 l. 3. Dr. Borbás Vincze: A lemergi egyetem herbariumában levő Schur-féle erdélyi szegfűvekről. 40—53 l. (Die im lemerger Universitäts herbarium aufbewarten siebenbürgischen Nelkenarten. 55—56 l.) 4. Dr. Vincentio de Borbás: Conspectus ajugarum (e sectione bugulae Tourn. novarum dubiarumque. 108—112 l.)

Orvos-természettudományi Értesítő, XIV. évf. II. Természettudományi szak. Kolozsvár, (1889.) 1. Hangay Octáv: Növényteni közlemények. Erőszakolt flóravidek 153—162 l. (Botanische Mittheilungen über eine erzwungene Florengend. 190—192 l.)

Magyar Növényteni Lapok. Szerkeszti és kiadja Kanitz Ágost. Kolozsvár, 1889. XIII. évf. 1. Dr. Haynald Lajos: Boissier Péter Edmund, a magyar tudományos akademia kültagjának életirása. 5 l. 2. Alföldi Flatt Károly: A *Pirus salicifolia* Pall. hazánkban. 23—24 l. 4. Dr. Istránffy Gyula: A penészek sejtmagváról. (De fungorum nucleis) 33—46 l. 4. József-főherceg: Változások fiemei kertemben 1887. óta. (Mutationes in horto meo Fiuminensi ab anno 1887) 49—60. l.

Programm-értekezések az 188^s/₈₉-ik évi gymnasiumi és reális-kolai értesítőkből. 1. *N. N.*: A növényvilág vampirjai. Kecské német, kath. főgymnasium 5—37 l. 2. *Poór János*: A virágok csoportosulásának törvényeiről flóránk ismertebb alakjain. Nagy-Kanizsa, kath. főgymnasium. 3—21 l. 3. *Schullerus József*: Entwurf eines Lehrbuches der Botanik für die unteren Klassen einer Mittelschule. Szászrégen, ág. ev. gymnasium. 5—50 l.

Kertészeti Lapok. Szerkeszti Benes János. Budapest, 1889. IV. évf.

1. *Benes János*: Souvenir D'Alexander Petőfi (Emich-féle théa-hybrid-rózsza) színes képpel. 2. l. 2. *Mühle Vilmos*: Chrysanthemum indicum. 2—3 l. 3. *Seifert Ede*: Alpési viola. 4 l. 4. *Benes János*: Czélszerűen berendezett házi kert. 5—11 l. 5. *Fuchs Emil*: A fák védelme öntözés nélkül. 12—16 l. 6. *Hanzel A.*: Cserepes gyümölcsfák nevelése. 16—19 l. 7. *Dr. Mágócsy-Dietz Sándor*: Uti levelek. 19—23; 47—52; 58—61; 99—106; 183—184; 211—218; 240—244; 274—277; 302—310; 329—336. l. 8. *Iffj. Schilberszky Károly*: A mivelés okozta növényalakok keletkezési módjai és a kerti növények nomenklaturája. 9. *Mühle Vilmos*: Magas törzsű rózsza-alanyok. 34—36 l. 10. *Henzel A.*: A konyhakertészet érdekében. 36—38 l. 11. *Mauthner Ödön*: Konyhakerti ujdonságok. 38—42 l. 12. *Molnár István*: Szőlőfajták megválasztása. 42—45 l. 13. *Mayer Miklós*: A gyümölcsfák egyik szárazságokozta betegségéről. 46 l. 14. *Fuchs Emil*: A cserjék elhelyezése kertjeinkben, tekintettel a napjárásra. 66—68 l. 15. *Fekete József*: Primula obconica Hance. 61—62 l. 16. *Benes János*: Virág-ujdonságok 1889. számára. 68—71 l. 17. *Mayer Miklós*: A gyümölcsfa magvak s a csemeték nevelése. 71—73. 18. *Iffj. Schilberszky Károly*: A mivelésokozta növényalakok keletkezési módjai és a kerti növények nomenklaturája. 87—90; 120—125 l. 19. *Dr. Benkő Lajos*: A rózsák kétalakúsága. 90—92 l. 20. *Mühle Vilmos*: Paeonia-chinensis. 92 l. 21. *Fuchs Emil*: A mezőrendőri törvényjavaslat és az utak befásítása. 94—96 l. 22. *Pecz Ármin*: A gyümölcsösbe ültetett fiatal fák metszése. 96—97 l. 23. *Hanzel A.*: Néhány nálunk kevésbé elterjedt konyhakerti növény tenyésztése. 97—98 l. 24. *Dr. Mágócsy-Dietz Sándor*: A magyar növénynevek. 118—120 l. 25. *Fáy Béla*: Tapasztalatok a növényhonosítás terén. 125—130 l. 26. *Hanzel A.*: Az Ericák tenyésztése. 130—131 l. 27. *Gáspár Antal*: Különböző gyümölcs- és díszfák magvetése és keletkezése. 132—134 l. 28. *Hegyesy M.*: Hogyan nevelék zord hegyes vidéken szép karfiolt. 131—135 l.

29. *Ifj. Schilberszky Károly*: Kertészeti kiállításaink multja és jövője. 141—143 l. 30. *Figyelő J.*: A kertészet állapota a földmivelés- és vin-czellér iskolában. 143—149. 31. *Figyelő J.*: A kertészet állapota a gaz-dasági tanintézetekben. 169—172; 197—198 l. 32. *Ritter Gusztáv*: Gyümölcsfáink elfagyásáról. 173—176 l. 33. *Gádl G.*: A gyümölcsfák sebeinek gyógyítása. 177—177 l. 34. *Ifj. Schilberszky Károly*: A jó-zsefhegyi forrástó. 177—180 l. 35. *Benes János*: Agave filifera Salm. Dick. 199—201. 36. *Lukas M.*: A törpe gyümölcsfák alkalmazása és kezelése a házi kertekben. 208—210 és 228—230 l. 37. *Gádl Géza*: A gyümölcsfák termékenységének fokozása többszöri átültetéssel. 227—228 l. 38. *Czapáry Albert*: A rózsza története. 253—255 és 283—288 l. 39. *Ifj. Schilberszky Károly*: A megmentett hévvizi tündér rózsza. 266—268. l. 40. *Vidéki Sándor*: Hogyan óvjuk növényeinket a téli fagy ellen. 288—293 l. 41. *Mühle Árpád*: Az Odontoglossum tenyész-tése. 321—323 l. 42. *Domokos János*: Kossuth szőlő. 322—323 l.

Erdészeti Lapok. Az országos erdészeti egyesület közlönye, szer-keszti Bedő Albert. 1889. XXVIII. évfolyam. 1. *Illés Nándor*: Hosszú vagy rövid gyökerű csemete. 10—18 l. 2. *Fekete Lajos*: Ültessünk-e vagy vessünk? 18—24; 130—142 l. 3. *Pausinger József*: Nevelhető-e szálerdő csonkított csemetéből? 142—145 l. 4. *Illés Nándor*: A siker százaléka. 152—156 l. 5. *Vadas Jenő*: A magvizsgálás fontossága er-dőművelési szempontból. 209—219 l. 6. *Marosi Ferencz*: Fatenyésztési kísérletek. 220—234 l. 7. *Belházy Jenő*: A szélvihar által luczfenyve-sekben előidézett károk egy új neme. 240—243 l. 8. *Tigermann Sán-dor*: Fenyőfa kereskedelmünk 1888-ban. 243—249 l. 9. *Péché Dezső*: A közép erdőüzem. 281—310. l. 10. *Porubszky Gyula*: A tölgykoresok gyakorlati jelentősége és a Tabajdi tölgy (Qu. Tabajdiana Simk.) erd-észeti méltánylása. 310—321 l. 11. *Scheiner Gyula*: Két új magvető ké-szülék. 321—329. 12. *Orlorszky Gyula*: A fűrészsüzletnél elérhető tiszta áru és a fafogyatéék közötti viszonyról. 329—335 l. 13. *Földes János*: Adatok az „Erdészeti műszótár“-hoz. 337—348 l. 14. *Tomcsányi Gusztáv*: Az évi csemeteszükséglet kiszámítása és a csemetekert nagyságának megállapítása. 361—375 l. 15. *Déván Róbert*: Szlavonia öreg tölgyesei. 441—456 l. 16. *Székely Mihály*: A kőriscsemeték egyszerű módon való nevelése. 467—470 l. 17. *Péché Dezső*: A hangszerlemezek készítése. 471—480 l. 18. *Orlorszky Gyula*: Az első magyar cellulose gyárról. 480—482 l. 19. *Flatt Károly*: Akácunk neve és eredete. 499—507

1. 20. *Illés Nándor*: Tölgyeink makkja. 521—535 l. 21. *Havas Ágoston*: A luczfenyő az alacsonyabb fekvésű helyeken. 535—542 l. 22. *Divald Béla*: Szállítható gőzfűrészes egy tölgyfavágásban alkalmazva. 542—548 l. 23. Dr. *Mágócsi-Dietz Sándor*: Az erdészeti iskolákról. 549—552 l. 24. *Rotter Samu*: Miként lehet a bükkfatönköket és bükkfafűrészanyagot az erős repedéstől megóvni. 553—555 l. 25. *Csattogányi Béla*: Szent-György kir. város „Soór“ nevű égeres erdeje. 608—615 l. 26. *Illés Nándor*: Az erdőtenyészet határának feljebb tolásáról magas hegységekben. 615—620 l. 27. *Rotter Samu*: Az idej cserkéregtermés Magyarországon. 625—626 l. 28. *Kováts Béla*: A francia erdészeti tanúgyről. 701—716 l. 29. *Kallina Károly*: Adatok a tölgycsemeték csonkításának kérdéséhez. 716—719 l. 30. *Kondor Vilmos*: A magtermés befolyása a növedékre és a tartalékanyagokra. 720—726 l. 31. *Péck Jenő*: A nyirfa kérge a finneknél. 726—732 l. 32. *Lehoczky Aladár*: Erdei magvizsgáló állomás. 732—735 l. 33. *Hangai Géza*: A nemesapáti szelid-gesztenyészről. 757—764 l. 34. *Rignáth Ödön*: Egy új cserző anyag. 764—776 l. 35. *Gorzó László*: Adatok a magyar erdészeti irodalom történetéhez. 777—786 l. 36. *Péck Dezső*: A műfa állapotáról és jó állapotban tartásáról. 866—872 l.

F) Állattan.

- A m. tud. akadémia kiadványai.* I. Értekezések a természettudományok köréből, a III. osztály rendeletéből szerkeszti *Szabó József* osztálytitkár. XIX. kötet. 1. Dr. *Apáthy István*. A piócza-félék külső alaktanáról (kivonatos közlés). 27. ábrával. 3. szám. 1—87 l. 2. Dr. *Lenhossék Mihály*. A gerinczvelői idegek hátulsó gyökereiről. 6 ábrával. 6. szám. 1—45 l. 3. Dr. *Schaffer Károly*: Az idegrendszer szöveti elváltozásai a veszettségnél. Egy tábla rajzzal. 8. szám. 1—44 l. 50 kr. 4. Dr. *Ónodi Adolf*: Kísérleti adatok a gége hűdésének tanához. 10. szám. 1—61 l. Ára 50 kr. 5. *Daday Jenő*: A napolyi öböl rotatoriái, 2 rajzzal. 7 szám. 1—52 l. Ára 50 kr. 6. Dr. *Preisz Hugó*: Adatok a veleszületett szívbjergok tanához. 2 tábla rajz. 9. szám. 1—60 l. 50 kr. II. Matematikai és természettudományi Értesítő, szerkeszti *König Gyula*. VII. kötet. 1888—89. 1. Dr. *Dadai Jenő*: A heterogenesis egy érdekes esete a kerekeshéregknél. 1 tábla. 11—20 l. 3. Dr. *Török Lajos*: A vörös véresejtek oszlása kétélteüknél. 1 tábla

77—85 l. 4. Dr. *Ónodi Adolf*: Adatok a gége élettanához és kórta-
nához. 88—99. l. 5. Dr. *Högyes Ferencz*: Új eljárás a vörös véresejtek
szerkezetének feltüntetésére. 1 tábla. 100—105 l. 6. *Lenhossék Mihály* :
Összehasonlító boncztanai vizsgálatok a velős hüvelyk fejlődéséről a kö-
zépponti idegrendszerben 108—122 l. 7. *Mocsári Sándor* : A föld fém-
darázsai. (Az ugyanily czim alatt megjelenendő monographia ismertetése)
178—185 l. 8. Dr. *Ónodi Adolf*: További adatok a gége élettanához
és kórtaához. 207—216 l. 9. Dr. *Tanql Ferencz*: Adatok a húgy-
ivarszervek fejlődési rendellenességeinek tanához. 218—232 l. 10. *Than-*
hoffer Lajos: Vizsgálatok a pete-fészkek kiirtására a női ivarszervek-
ben mutatkozó elváltozásoknál. (Weizsmann Frigyes és Reismann Adolf
dolgozata.) 233—240 l. 11. Ifj. Dr. *Apáthy István*: A piócza-félék külső
alaktanáról. (Kivonat.) 341—344 l.

Mathematische und naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn
redigirt, von *I. Fröhlich*. VI. Band. 1. Dr. *Josef Perényi*: Amnion und
Wolff'scher Gang der Eidechsen. 14—26 l. 2. Dr. *Emerich v. Regéczy*:
Experimentelle Beiträge zur Frage der Bedeutung des Porres'schen Mus-
kelphänomens. II. Ueber die durch di negative Schwankung des Mus-
kelstromes in einem anderen Muskel direkt ausgelöste secundäre Zuckung.
III. Neue Versuche zum Beweise der bipolaren errögenden Wirkung des
inducirten elektrischen Stromes. 27—56 l. 3. Dr. *Ludwig v. Thanhoffer*
Neuere Methoden zur Präparation der Neuenzellen. 37—60. 4. Dr. *Franz*
Tanql: Über das Verhältniss zwischen Zellkörper und Kern während
der mistischen Teilung. 61—77 l. 5. Dr. *E. v. Daday*: Übersicht der
Branchipus-Arten Ungarns. 103—104 l. 6. Dr. *Géza Entz*: Studien
über *Amoeba Verrucosa* Ehrenberg, mit besonderer Berücksichtigung der
feineren Structur. 108 l. 7. Dr. *Franz Tanql*: Über die Hypertrophie
und das physiologische Wachstum des Herzens. 309—334 l. 8. *F.*
Uhlyárik und *L. Tóth*: Über die histologische Structur der Dünndarm-
zellen und über Fettesorption 235—236 l. 9. Dr. *Alexander Högyes*:
Vergleichung der pariser und der budapester „Fix Virus“ der Hundswut.
351—368 l.

Természetrzaji Füzetek. Kiadja a magyar nemzeti muzeum. 1888/89
XII. kötet. 1. Dr. *Daday Jenő*: Adatok a Kaukaszus álskorpio-faunájá-
nak ismeretéhez. 1 tábla. 16—22 l. 2. Dr. *Daday Jenő*: Egy brazíliai
új álskorpio-faj a magyar nemzeti Muzeum állattárában. 1. tábla: 23—
24 l. 3. Dr. *Daday Jenő*: Ujabb adatok a magyar-fauna álskorpioínak

ismeretéhez, 1 tábla. 25—28 l. 4. Dr. *G. Horváth*: Analecta ad Cognitionem Heteropterorum himalayensium. 29—40 l. 5. *Alexander Mocsáry*: Catalogus Chrysidarium Europae et Confusium. 57—71 l. 6. *Frivaldszky János*: Eltorzult és túlfejlett bogár-alakok a magyar nemzeti Muzem gyűjteményében. 1 tábla. 72—79 l. 7. Dr. *Daday Jenő*: Adatok a Balkán-félsziget álskorpio-faunájának ismeretéhez. 80—84 l. 8. Dr. *Daday Jenő*: Erdély faunájának százlábúi. 85—107 l.

Természettudományi Közlöny, XXI. kötet. 1. *Herman Ottó*: A pusztai talpas-tyúk és a madárvonulás. 18—21 l. 2. *Herman Ottó*: Madártani elemek szépirodalmunk főbb forrásaiban. 54—58 l. 3. Dr. *Horváth Géza*: Papirosból építő hangyák. 151—154 l. 4. Dr. *Horváth Géza*: A dohány mozaikbetegsége. 117—119 l. 5. *Méhely Lajos*: Állatok és növények egymással társulása. 135—143 l. 6. *Hanusz István*: A varjúk gazdasági fontossága 168—170 l. 7. *Herman Ottó*: A madarak megfigyeléséről. 199—206 l. 8. *Sajó Kálmán*: A péczel-maglódi sáska irtása. 206—211 l. 9. *Pászlárszky József*: A mezőrendőrségi törvényjavaslat. 160—163 l. 10. *Herman Ottó*: A madárvédelem a párisi nemzetközi gazdasági kongresszuson. 259—263 l. 11. *Horváth Géza*: A rovarok okozta károk a gazdaságban. 264—268 l. 12. *Daday Jenő*: A vizek apró lakói. 313—318 l. 13. *Herman Ottó*: A „Czerko“ mint sáskapusztító. 381—382 l. 14. Dr. *Daday Jenő*: Magyarország százlábúi. 502—503 l. 15. Dr. *Entz Géza*: A zoologia haladása Magyarországon az utolsó húsz év alatt. 521—530 l.

Pótfüzetek a Természettudományi Közlönyhöz, évnegyedes folyóirat a XXI-ik kötethez. 1. *Herman Ottó*: Az északi sarkkör madáréletéről. 1—20 l. 2. *Lenhossék Mihály*: 1. Új szalag a kéz hátán. 2. Egy eset az alsó gégeideg rendellenes eredésére. 3. Tanulságos anatómiai készítmények. 4. A Clarke-féle külső kötélmagról. 32—38 l. 3. *D. J.*: A rovar-tani műszavakról. 88—90 l.

Orvos természetudományi Értesítő. XIV. évf. II. Természettudományi szak. Kolozsvár (1889.) 1. *E. G.*: A madarak költözése. Zeyk Miklós hátrahagyott irataiból. 39—56 l. (Über Zugvögel 94 l.) 2. *Méhely Lajos*: Előfordul-e a keresztes béka. (*Bufo calamita*, Laur.) Magyarországon? 77—80 l. (Über das Vorkommen der Kreuzkröte in Ungarn 94—95 l.) 3. Dr. *Entz Géza*: Megjegyzés a keresztes békának Erdélyben való állítólagos előfordulásáról. 80—81 l. (Über das muthmassliche Vorkommen der Kreuzkröte in Siebenbürgen. 95. l.) 4. *Mé-*

hely Lajos: Adatok a Barcaság bogárvilágának ismeretéhez. 193—240 l. (Beiträge zur Coleopteren-Fauna des Burzenlandes 295—297 l.) 5. Dr. *Székely Bendegúz*: A pulmonatumok idegvégződése és érzősejtjei. 1 tábla. 240—254 l. (Die Nervenendigungen und Sinneszellen der Pulmonaten, 301—303 l.) 6. *Bálint Sándor*: Jelentés az 1888-ik évi nyarán Székelyföldön tett rovar-tani gyűjtő kirándulás eredményéről 266—280 l. (Bericht über die Resultate seiner entomologischen Excursionen in Széklerlande. 304 l.) 7. *Gönczi Lajos*: Két vipera-féle kigyó Sz.-Üdvarhely környékén. 284 l.

Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften in Hermanstadt. XXXIX. Jahrgang. 1. Eduard von Czjnk: Die Zwergmaus (*Mus minutus* Pall), naturgeschichtliche Skizze aus Siebenbürgen. 78—83 l. 2. *Friedrich Schwab*: Ueber das Vorkommen von *Cicindella elegans* Fisch in Siebenbürgen. 83—90 l.

Programm-értekezések az 1888—89-ik évi gymnasiumi és reáliskolai értesítőkből. 1. Galambos Áron: A rovarok életmódja és természeti ösztönök. Gyöngyös, kath. gymnasium. 2—20 l. 2. *Mártonfi Lajos*: Három érdekes kopoltyus lábu rák a szamosujvári faunából. Szamosujvár, kath. gymnasium. 3—12 l. 3. *Méhely Lajos*: A rovarvilág befolyása a természetre. Brassó, áll. főreáliskola. 5—17 l. 4. *Rozmanits Timót*: A gymnasiumnak adományozott Kisfaludi Madarász Ede-féle kagyló- és csigagyűjtemény ismertetése. Nagy-Károly, kath. főgymnasium. 3—45 l.

Önállóan. 1. Dr. Entz Géza: Tanulmányok a véglények köréből. (Studien ueber Protisten.) A kir. magyar természettudományi társulat megbízásából írta. Első rész. A véglények ismertetésének fejlődése. Történelmi és kritikai átpillantása. Egy kötet. Nagy quart alakban. 1—464 l. Kiadja a kir. magyar term.-tud. Társulat, párhuzamosan magyar és német szöveggel. Budapest. Ára tagoknak 4 frt. Bolti ára 6 frt. 2. Dr. *Daday Jenő*: A magyarországi myriopodák magánrajza (*Myriopoda regni hungariae*.) A kir. magyar természettudományi társulat megbízásából írta; három tábla rajzzal. I. Általános rész. II. Életmód. III. A rendszer. Az összes irodalom jeyyzéke. 1—126 l. Kiadja a magyar term.-tud. társulat. Budapest. Ára 2 frt. 3. Deési Dr. *Daday Jenő*: A magyarországi Cladocerák magánrajza (*Crustacea cladocera faunae hungaricae*.) A kir. magy. term.-tud. társulat megbízásából írta. Négy tábla rajzzal. I. Ál-

talános rész. II. Rendszertani rész. Az irodalom jegyzéke. 1—128 l. Kiadja a kir. magy. term.-tud. társulat. Budapest. Ára 2 frt.

Erdészeti Lapok. Az országos erdészeti egyesület Közlönye, szerkeszti *Bedő Albert*. 1889. XXVIII. évf. 1. *Illés Nándor*: Az ákác szedelmé. 382 - 385 l. 2. *Boryszlawoszky János*: A cserebogárpajodok makkpusztításáról. 483—486 l. *Illés Nándor*: Paizstetű a lúcfenyőn. 498—499 l. 4. *Kögl Arpád*: Az ákácfa paizstetűje. 879—882 l.

VEGYESEK.

Az Erdélyi Múzeum-egylet 1890. ápril 26-án tartott közgyűléséből: jelentések.

I. Az ásvány-földtani osztályról.

Mélyen tisztelt Múzeum-egyleti Közgyűlés!

A múlt évben rendkívül későn tartott közgyűlés óta lefolyt rövid év, miután gyűjteményeink rendezési és újból fölállítására munkája a megelőző évben befejeztetett, újabb, nagyobb teendőket nem hozott, s így annak rendben és tisztán tartásán kívül a lefolyt telet arra használtuk föl az osztály segédőrével, hogy a megelőző és a múlt nyáron begyűlt anyagot kellően áttanulmányozzuk, földolgozzuk és így a gyűjteményben való elhelyezésre alkalmassá tegyük. Ezen munkálkodásunk közepette ért bennünket a jelen közgyűlés, melyre ezúttal kevés jelenteni valóm van, s ez főleg a múlt közgyűlés óta történt gyarapodásra vonatkozik, mely ugyanolyan módokon történt, mint a megelőző években. És pedig

a) Ajándékozások utján.

Kőváry László úrtól: *Elephas primigenius* (mammuth) és *Bos sp.* csontmaradványai a Kőmálból és a vasúti közraktár feletti telepről;

Vadona János úrtól: közöns. gránátnak óriási kristálya a Jepore bányából (a Hymalaya-ban);

Dr. Abt Antal tanár úrtól: 2 darab Magnetit Moraviczáról;

Dr. Ternér Adolf tanár úrtól: Gyps-nek átnőtt ikerkristálya a Házsongárdból; Pyrit kristályka quarezitben a Pietri arsa-ról;

Dr. Traube F. berlini m. tanár úrtól: Cinnabarit kristálykák és Avalit Avala hegyből, Szerbiában;

Dr. Koch Ferencz tanár úrtól: egy igen szép héjasan rostos bitumenes mészkő-darab a kolozsvári Békásból.

Dr. Benkő Gábor tanár úrtól: Malachit és hemimorphit, Rézbányáról;

Eisler Benedek úrtól: 1 darab aranystufa a fűzes-barburai „Szerencse föl” bányából;

Ilyés István úrtól: Arany hintve Amethystben, H.-Boiczáról;

Liveing H. E. bányamérnök úrtól: Arany termék Arsenen, Hondolról;

A rudai bányai igazgató úrtól: 3 darab aranystufa Rudabányáról és 1 darab Fluorit aranynyal, Stanizsáról;